

Ольга Виговська,
Наталія Белоусова

**ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Міністерство освіти і науки України
Інститут міжнародних відносин
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Київський університет імені Бориса Грінченка

*Ольга ВИТОВСЬКА,
Наталія БЕЛОУСОВА*

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Колективна монографія

Київ – 2017

УДК 32.019.5:351.86](477)

В41

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(ухвала від 20 грудня 2016 р.)

Автори:

Виговська О.С., завідувач науково-дослідною лабораторією інтернаціоналізації вищої освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат політичних наук;

Белоусова Н.Б., доцент кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат політичних наук.

Рецензенти:

Даниленко С.І., в. о. завідувача кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор політичних наук, доцент;

Фесенко М.В., старший науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», кандидат політичних наук.

Виговська О.С.

В41 Інформаційна складова національної безпеки України : колективна монографія / О.С. Виговська, Н.Б. Белоусова. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. — 168 с.
ISBN 978-617-658-034-8

Монографія висвітлює актуальну проблему інформаційної безпеки в системі забезпечення національної безпеки України. Обґрунтовано доцільність творчого, але критичного запозичення зарубіжного досвіду щодо здійснення політики інформаційної безпеки з урахуванням концепту національної безпеки, тобто визначено рольову функцію безпекового чинника політичної системи перехідного періоду. Цим зумовлено авторський підхід до розуміння методології експертного оцінювання інформаційної безпеки в системі забезпечення національної безпеки держави, що є моделлю вирішення суспільно-політичних проблем в умовах державотворчих зрушень.

Для науково-педагогічних і наукових працівників, студентів, аспірантів, державних службовців, практиків PR.

УДК 32.019.5:351.86](477)

ISBN 978-617-658-034-8

© О.С. Виговська, Н.Б. Белоусова, 2017

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017

Зміст

Передмова	4
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	6
Зарубіжні концепції національної безпеки держави	6
Підходи вітчизняної політології до концепту національної безпеки	26
Методологія аналізу політики інформаційної безпеки у зарубіжній та вітчизняній науковій думці	38
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	61
Доктрина інформаційної безпеки України в контексті міжнародних викликів та загроз	61
Міжнародне співробітництво України у сфері національної та транснаціональної безпеки	79
РОЗДІЛ 3. СИСТЕМНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	102
Експертне оцінювання стану національної безпеки держави: логіко-лінгвістичний підхід	102
Стратегії суперництва і партнерства як чинник інформаційної політики України	107
Прогнозування пріоритетних напрямів політики інформаційної безпеки України як складової національної безпеки держави	127
Післямова	146
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	150

Передмова

Прискорення процесів глобалізації та інтеграції XXI ст., формування й втілення у життєдіяльність світової і національних спільнот теорії та практики інформаційного суспільства зумовлюють важливість поняття інформаційної безпеки. Інформаційна складова зовнішньої політики кожної держави дедалі більше визначає політику міжнародних акторів у системі міжнародних відносин. Процеси, що відбуваються в інформаційній сфері, революційним чином впливають на структурні зміни в інших сферах функціонування людства та держави у цілому, а саме: політичній, економічній, соціокультурній, військовій, екологічній тощо, і свідчать про перехід до глобального суспільства знань, сутність якого полягає у вагомості інформаційної складової у міжнародній взаємодії.

Курс зовнішньої політики держави на європейську інтеграцію та трансформація політичної системи України впливають на формування безпекових концепцій і доктрин держави з урахуванням специфіки сучасного стану інформаційного суспільства України. Важливість і значущість вивчення проблеми формування політики інформаційної безпеки України в практиці її зовнішньополітичної діяльності викликають підвищений інтерес до неї з боку багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців-політологів, дослідження яких присвячені аналізу безпекових концепцій в умовах інтеграції сучасного міжнародного політичного середовища, визначенню специфіки реалізації захисту національних інтересів у державних політичних програмах на глобальному та регіональному рівнях.

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує певну фрагментарність системного підходу до вивчення проблеми політики інформаційної безпеки в зовнішньополітичній практиці України. Адже він не охоплює цілісно сучасні теоретичні концепції інформаційної безпеки в контексті міжнародних викликів і загроз та практичний досвід інформаційної безпеки інших держав світу. Тому комплексне дослідження базових засад зазначеної наукової проблеми потребує, на наш погляд, глибокого аналізу та є важливим для вітчизняної політології і зовнішньополітичної діяльності держави.

Інформаційна безпека України як важлива складова національної безпеки держави передбачає системну превентивну діяльність органів державного управління з надання гарантій інформаційної безпеки особі, соціальним групам та суспільству в цілому і спрямована на досягнення такого рівня розвитку державності та соціального прогресу, який відповідав би духовному й інтелектуальному потенціалу нашої країни.

Основою інформаційної безпеки будь-якої держави є процеси глобалізації та інформатизації, які зроблять її невід'ємною складовою міжнародної інформаційної безпеки. У зв'язку з тим, що проблеми глобальної безпеки посідають особливе місце у структурі міжнародної інформаційної політики та визначають суперечності сучасного етапу міжнародного розвитку, реалізація стратегій становлення глобального інформаційного суспільства потребує концептуального перегляду принципів функціонування міжнародних і національних інституцій, які відповідають за безпеку, та врахування важливості інформаційної складової в нових доктринах міжнародного співробітництва.